

N:o 5.

Af Herr Heijkenskjöld, Selim: Om upphörande af den från Vesterbergslagen utgående tackjernstionde.

Det torde tillåtas mig att i Riksdagens minne få återkalla den vid sistlidne riksmöte behandlade frågan om upphörande så väl af tackjernstionden och andra deremot svarande tackjernsafgifter, som af de friheter i fråga om ränta eller rotering, hvilken vissa orter i egenskap af bergslager åtnjuta.

Den i berörda ämne då till Riksdagen aflåtna Kongl. Maj:ts nådiga Proposition förordades till bifall i det väsendtligaste af Stats-Utskottet, men, såsom känt är, förslaget godkändes icke af Kamrarne, och anledningen dertill var att det som med nämnda förslag åsyftades — en lindring i och lämplig omsättning af de onera, som särskildt vidlåda bergslagerna, — befanns icke skola uppnås, utan fastheldre flerstädes inom bergslagerna, derest förslaget antagits, skulle det medfört en ökad och utsträckt börda, således i verkligheten åstadkommande just motsatsen till de hittills ifrågasatta grundränte-reduktionerna. Dessa förhållanden ådagalades fullständigt af flere ledamöter inom begge Kamrarne.

Hvad som icke blott vilseledde utan äfven missriktade den viktiga frågan var den utredning deraf, som Kammar- och Kommers-kollegierna lemnat och hvarpå såväl Kongl. Maj:ts nådiga Proposition, som Stats-Utskottets afgifna förslag grundades. Kollegierna hade nemligen icke visat tillbörlig uppmärksamhet åt det enkla och oförtydbara innehållet, dels af Konung Carl IX:s bref af den 12 Februari 1608, hvilket ordagrant är intaget i Första Kammarens vid 1869 års riksdag protokoll, fjerde bandet, pag. 371, och dels af Kongl. Maj:ts General-bergsprivilegium den 6 Juli 1649, samt likaledes, att icke nog afseende blifvit fästadt på beskaffenheten af de sins emellan olika onera, som från de särskilda bergslagerna nu utgå.

Af den sakkunnige lemnas obestriddt, att tackjernstionden numera är en tung börda, som för de skattskyldige kännes desto mera tryckande nu, då ej blott tackjernstillverkningen äfven inom de privilegierade bergslagerna, till följd af allmänt kända förhållanden, är ytterst ogynnsam, utan äfven de

friheter, som i äldre tider tilldelats dessa bergslager, genom tidsomständigheternas påverkan äro af ringa värde.

De hyttor, som ligga utom privilegierad bergslag, äro i olikhet med hyttor belägna inom dylik bergslag befriade från tackjernstionde; ersättningen till Staten för hammarskatten och qvarnräntan utgår nu i form af bevillning. Detta beskattningssätt öfverensstämmer faktiskt med den grundsats, som uttalas i Carl IX:s ofvan åberopade bref; ty deri säges: "att då I fån litet, får Jag ock litet."

Utan tvifvel är det en fördel för de bergslager, hvilka endast äro extra roterade, och denna fördel utgör en icke oväsentlig lättnad med hänsyn till tackjernstiondens erläggande: det är derföre också som, i den hän-delse nämnde tionde skulle upphöra, Kollegierna velat införa ordinarie rotering i stället, och det är ej osannolikt att en dylik omsättning skulle af bergslagsdelegare antagas.

Men hvarken Kongl. Maj:t, Kollegierna eller Stats-Utskottet vid sist-förlidne riksdag hafva fäst at tillfyllestgörande afseende derpå, att inom Vesterbergslagen förefinnes det egendomliga förhållandet, att denna ort af ålder haft sig ständig rotering påförd, hvilken ock alltsedan fullgjorts under det tiondetackjern erlägges der efter samma grund som i öfriga bergslager. Är nu nämnde tionde redan i och för sig sjelf en tryckande beskattning, så ökas ju de skattskyldiges börda i Vesterbergslagen genom den befintliga ordinarie roteringen och man skall således icke kunna förneka befogenheten af mitt påstående, att Vesterbergslagen är hårdare beskattad än de bergslager, der endast extra rotering är införd.

Värdet af de friheter eller räntelindringar, hvilka Vesterbergslagen åtnjuter, utgör, enligt Kollegiernas utredning, i medeltal årligen 4,236 R:dr 58 öre R:mt, deremot är vederlaget, som i form af tackjernstionde utgått för berörde friheter, beräknadt till 11,930 R:dr 15 öre R:mt, således nära tre gånger högre belopp än värdet å de friheter, som åtnjutas. Statsverkets årliga vinst på Vesterbergslagen är alltså beräknad till 7,693 R:dr 57 öre R:mt, men denna vinst är ändå större, eller det vederlag, som från Vesterbergslagen utgår, är ändå större, om dertill äfven lägges den kostnad, som ordinarie roteringen medför, och hvilken af Krigsministern i dess armé-organisationsförslag upptagits till 163 R:dr 17 öre R:mt per rote, som för Vesterbergslagens 55 rotar gör 8,965 R:dr.

Om Vesterbergslagen vore i jemförelse med öfriga bergslager af naturen lyckligare lottad, så kunde väl sägas att den dryga beskattningen, som nu derifrån utgår till Statsverket, vore berättigad; men man torde utan tvekan kunna påstå om nämnda bergslag, bestående hufvudsakligen af skogsmarker med ringa åkerbruk, att dess egentliga näringsfång bergshandteringen dkats och idkas under allt mera missgynnande konjunkturer.

Det bör icke förbises att då denna bergslag af ålder varit ordinarie roterad har den ett onus, från hvilket andra bergslager varit frikallade, och vidare att efter de beräkningsgrunder, som Kollegierna följt, Statsverkets vinst på den tackjernstionde-skatt, som denna bergslag erlagt, sedan ordinarie roteringen införts, uppgår till många millioner. På grund af hvad här ofvan anförts, och med särskildt afseende på de stora lindringar i beskattningsväg, som jernhandteringen utom bergslag åtnjuter, tvekar jag ej att vördsamast föreslå,

det Riksdagen må besluta, att den hittills från Vesterbergslagen utgående tackjernstionden må för framtiden upphöra.

Stockholm den 27 Januari 1870.

S. Heijkenskjöld.

N:o 6.

Af Herr Heijkenskjöld, Selim: Om särskild skatt å tobaks tillverkning eller försäljning.

Då Kongl. Maj:t i sin Proposition om Statsverkets tillstånd och behof föreslår en ökad beskattning å bränvin och en till 30 procent ökad bevillning, för att till fullo kunna bestrida Statsverkets utgifter, synes mig en annan utväg stå till buds att fylla statsbehofven.

Att beskatta bränvinet, som hårdast skulle drabba allmogen, och ej kunna höja tullen å vin och andra bättre spirituosa synes ej vara rättvist; att höja bevillningen med 30 procent kan väl ej kännas så tryckande, då den så upptages på debetsedlarne, att de kommunala utskylderna ej grundas derpå, men om något annat medel finnes, är det troligen för nationen mera välkommet.

Då förhållandena med grannstaternas tullsatsar å tobak ställa sig så, att någon förhöjd tull ej kan läggas vid införsel på tobaken, så synes mig att Staten kan beredas en betydlig inkomst genom en särskild skatt å tillverkningen eller försäljningen deraf. Man kan väl ej med skäl påstå att